

Seminar om arbejdsulykker

Forebyggende arbejde

Anmeldelse af arbejdsulykker bliver ikke kun brugt til erstatningssager. Både Fiskeriets Arbejdsmiljøtjeneste og Søfartsstyrelsens OK-Enhed bruger anmeldelserne til det vigtige forebyggende arbejde.

Sekretærer fra fiskeriforeningerne landet over samledes i november i Karup med Fiskeriets Arbejdsmiljøtjeneste, Søfartsstyrelsens Opklarings-enhed, 1 skibsinspektør, Ulykkesforsikringsforbundet samt SIDs arbejdsmiljø-konsulenter. Målet var at styrke samarbejdet til gavn for alle parter, men særligt for fiskerne.

- Vores gebet er forebyggelse. Sammen med havnesikkerhedsudvalgene vurderer vi arbejdsulykker og sender forslag med forbedringer til de pågældende skibe, så de forhåbentlig kan undgå, at den samme ulykke sker igen.

Sådan indledte Mogens Nielsen fra Fiskeriets Arbejdsmiljøtjeneste dagen. Han fortsatte:

- Derfor er det vigtigt for os, at hændelsesforløbet bliver beskrevet konkret og præcist i skades-anmeldelserne. Vi har brug for at vide, hvad den skadede fisker foretog sig, da ulykken skete. Hvilket redskab eller maskine brugte han? Hvad gik der galt? Og hvordan blev han rent faktisk skadet? Altså hvilket redskab eller maskine var årsag til, at skaden skete?

"Fald på dæk". "Ramt af krog i baghovedet". "Skulle løfte skovlen på plads".

Det er nogle få af de eksempler, som Mogens Nielsen pegede på, som ikke kan bruges til at blive klogere af, fordi det ikke fremgår, hvad der rent faktisk skete. Men der er mange andre eksempler. Fx "3. og 4. finger i klemme i grejet".

Disse anmeldelser kan ikke bruges til forebyggelse. Faktisk gælder det for halvdelen af alle anmeldelser. Det håber Fiskeriets Arbejdsmiljøtjeneste bliver bedre. Det var bl.a. derfor, at Mogens Nielsen havde inviteret til seminaret.

Forslag til forholdsregler

Fiskeriets Arbejdsmiljøtjeneste holder fire møder om året med hver af de 7 havnesikkerhedsudvalg. Her er gennemgang af anmeldelserne et fast punkt på programmet.

De ser først på, hvilket arbejde fiskeren var i gang med, da ulykken skete. Derefter analyserer de, hvad der skete og ikke mindst årsagen til, at det skete. Til slut kommer de med forslag til nogle forholdsregler, som besætningen kan tage for at undgå flere ulykker.

Desuden har arbejdsmiljøtjenesten oprettet sin egen database over ulykker. I dag indeholder den ca. 500 anmeldelser. Heraf fremgår det, at 1 ud af 5 ulykker skyldes glid og fald.

- Der viser os, at her er der et område, hvor vi skal sætte ind. Så både af hensyn til sikkerheden på det enkelte skib, men også af hensyn til den generelle arbejdsmiljø-indsats er det vigtigt, at vi kan læse noget ud af anmeldelserne, understregede Mogens Nielsen.

Sikkerhed om bord

Skaareberg-Eriksen, der er chef for OK-Enheden, støtter Mogens Nielsen i, at anmeldelserne er vigtige for at forbedre arbejdsmiljøet og sikkerheden om bord.

- Når vi ser den samme ulykke sker flere gange, så ved vi, at der skal sættes ind, sagde han og pegede på, at der for nogle år siden skete 5-6 alvorlige isbåndsulykker i løbet af kort tid. Herefter arbejdede alle involverede parter intenst på at finde en løsning. Det blev elefantristen. Og siden da har der ikke været en eneste ulykke i isbåndene.

ØKONOMISK SIKKERHED

- Jo færre ulykker, jo bedre er det for fiskerne rent menneskeligt, men også økonomisk for os og dermed for erhvervet som helhed.

Sådan sagde Sejer Christensen, der er jurist i Ulykkesforsikringsforbundet for dansk Fiskeri. Det er som bekendt fiskeriets eget forsikringsselskab. Dernæst forklarede han den sagsbehandling, en erstatningssag går igennem, når fisker og skipper har sendt deres skadesanmeldelse til selskabet.

Først skønner Ulykkesforsikringsforbundet, om der er tale om en arbejdsskade. Og hvis der er det, om skaden har medført, at fiskeren har fået varigt men eller har tabt erhvervsevnen. Det er de to ting, selskabet erstatter.

- Vi ser på, om der er tale om et hændelsesforløb, der er omfattet af "Lov om sikring mod følger af arbejdsskade". I følge den skal der være sket en begivenhed, for at man kan tale om en arbejdsskade, der kan dækkes efter loven. Derefter ser vi på den læge-erklæring, som den praktiserende læge har skrevet, sagde Sejer Christensen.

Det er således ud fra læge-erklæringen, at selskabet vurderer, om en fisker er berettiget til at få erstatning. Det er han, hvis det er en arbejdsskade, og han har tabt erhvervsevnen, har fået varige men, er sygemeldt i mere end fem uger eller er død. I de tilfælde bliver anmeldelsen straks sendt videre til Arbejdsskadestyrelsen.

Det er altid Arbejdsskadestyrelsen, der afgør, om der skal udbetales erstatning og også erstatningens størrelse. Undervejs holder Ulykkesforsikringsforbundet alle de involverede parter orienteret om, hvor sagen står.

Sikkerhed for 270 millioner

Ulykkesforsikringsforbundet udbetalte sidste år 33 millioner kroner i erstatning til danske fiskere. Det dækker tab af erhvervsevne samt overgangsbetøb til enker. Endvidere dækkes briller og tandskader.

Selskabet har hensat 79 millioner til at dække løbende skader, 27 millioner i tilfælde af at der sker en katastrofe plus 164 millioner til løbende udbetalinger til enker og til fiskere, der har tabt så meget af deres erhvervsevne, at de får udbetalt et fast beløb hver måned. Alt i alt har selskabet forsikringsmæssige hensættelser på 270 millioner.

- Det er den sikkerhed, den enkelte fisker har for, at der er penge til at betale, hvis der sker ham noget, fastslog Sejer Christensen.

ELEKTRONISKE ANMELDELSER

Nu bliver det lettere at anmelde arbejdsskader. Det sker på opfordring fra fiskeriforeningernes sekretærer.

I praksis er det som regel fiskeriforeningernes sekretærer, der udfylder anmeldelseskemaerne. Sammen med den skadede fisker og skipper, forstås.

Det er ikke blot et stort arbejde. Sekretærene har også de menneskelige omkostninger helt tæt inde på livet. Og de forsøger at trøste og vejlede de skadede fiskere og skippere, så godt de kan. Fx når en sag ligger i Arbejdsskadestyrelsen i flere år, før en fisker får udbetalt erstatning. En sag kan være 6 år eller mere undervejs.

- Vi oplever tit, at Arbejdsskadestyrelsen tager al, al for lang tid med sagsbehandlingen. Det betyder, at fiskerne risikerer at miste alt, mens de venter. Derfor kunne vi ønske os, at sagerne bliver behandlet meget hurtigere, påpegede Karen Margrethe Folden, der er kontorchef i Skagen Fiskeriforening.

Samtidig har sekretærene et praktisk problem, når de skal udfylde skades-anmeldelserne. For anmeldelseskemaet består af 6 sider med gammeldags karbonpapir imellem.

- Det gør det mere besværligt, end det behøver at være. Dels skal vi først skrive kladder, og dels skal vi bagefter udfylde skemaet på en skrivemaskine. En almindelig kuglepen kan ikke trykke igennem de mange lag, sagde Karen Margrethe Folden.

Derfor opfordrede hun til, at anmeldelserne fremover bliver skrevet elektronisk. Og det er faktisk muligt, kunne Sejer Christensen fra Ulykkesforsikringsforbundet oplyse. Derfor vil Fiskeriets Arbejdsmiljøtjeneste nu kontakte Arbejdsskadestyrelsen for at få de elektroniske anmeldelsesblanketter til sekretærene.

KONSTRUKTIVT OPKLARINGSARBEJDE

9 ud af 10 af de anbefalinger, som OK-Enheden kommer med, bliver fulgt.

5-6 alvorlige ulykker i isbåndet. Det kunne Opklarings-enheden konstatere for fire år siden. Derfor slog de alarm og anbefalede, at der hurtigst muligt blev fundet en løsning. Og det blev der. For med elefantristen er der således sat en effektiv stopper for de tragiske isbåndulykker på industritrawlerne.

Det er blot ét eksempel på, at det opklaringsarbejde OK-Enheden laver, kan udmønte sig i konkrete forbedringer af fiskernes sikkerhed og arbejdsmiljø.

På samme vis observerede OK-Enheden, at en del sø-ulykker endte tragisk med, at besætningsmedlemmer druknede, fordi skibene ikke havde redningsflåder med om bord. Derfor anbefalede de, at alle skibe skal have flåder. Efterfølgende blev erhvervets parter enige om en løsning.

Ligeledes er det gået med hensyn til redningsveste og til håndtering af redskaber. Og indenfor det sidste år har der været problemer med nogle flåder, der ikke blev udløst, som de

skulle. Efter forskellige undersøgelser viste det sig, at der var problemer med snorene. Det har nu resulteret i, at flåderne bliver pakket på en ny og mere sikker måde.

Kortlægger alvorlige ulykker

Til nytår er det 10 år siden, Opklarings-enheden blev oprettet. Det er en selvstændig enhed under Søfartsstyrelsen, så det ikke er de samme personer, der en dag godkender et skib, men næste dag skal kortlægge årsagen til en alvorlig ulykke.

OK-Enheden har 7 mand ansat, og de opklarer bl.a. sø-ulykker, havarier og alvorlige personulykker. De klarlægger hvad, der er sket, og hvordan det er sket. Dernæst forsøger de at finde årsagen til, hvorfor det skete. Og sluttelig giver de ofte anbefalinger til hvad, der kan gøres for at nedsætte risikoen for, at ulykken gentager sig.

Siden oprettelsen har OK-Enheden lavet omkring 550 sø- og ulykkesrapporter på danske fiskeskibe, ca. 650 på handelsflåden og ca. 200 på andre skibe. I årene har de givet ca. 170 anbefalinger, og 90% af dem bliver fulgt op, oplyste Skaareberg-Eriksen, der er chef for OK-Enheden.

Et barsk job

Det er OK-Enheden, der kommer på stedet, når der er sket alvorlige ulykker. I nogle sager rekonstruerer de hændelsesforløbet. Det skete fx, da en trosse, som skulle kunne klare et træk på 50 tons, sprængte ved kun 20 tons. Et besætningsmedlem blev så alvorligt skadet, at han døde af sine kvæstelser.

Ind i mellem er det nødvendigt at filme et skibsvrag med undervandskameraer. Det skete fx, efter en Hundested-kutter var gået ned ved Skagen med tre mand mellem den 1. og 10. april i år.

Ved alvorlige arbejdsulykker snakker OK-Enheden med den skadede for at få hans forklaring på, hvad der er hændt.

- Gang på gang oplever vi, at det er dem, der er tættest på, der bedst kan fortælle om hændelsesforløbet. Altså hvad skete der? Og hvorfor? Ved alvorlige ulykker har vi ofte kontakt til de pårørende, for familien er også tæt på det danske søfartserhverv, sagde Skaareberg-Eriksen og tilføjede:

- Det værst tænkelige er, når der ikke er nogen til at fortælle os, hvad der er sket.

Det var fx tilfældet med en dødsulykke på en enmandskutter. En krog på tromlen greb fat i fiskeren og trak ham med rundt. Han blev ilde tilredt og døde, før nogle kolleger fandt ham. OK-Enheden var ude på stedet og kunne se, at fiskeren var kørt med rundt hele 14 gange.

Så barske ulykker får Skaareberg-Eriksen til at undre sig:

- Der skal ofte ske en alvorlig ulykke, før der bliver lavet tiltag om bord. Vi havde også et tilfælde for nylig, hvor en mand fik klemt foden i en wire. For at komme rundt om wiren, tog han to skridt op på rælingen. Det har han gjort mange gange før. Men så en dag snublede han og blev grebet af wiren. Dagen efter var den skærmet af. Det burde være gjort for længst.

Skaareberg-Eriksen sluttede sit indlæg med en stor ros til Fiskeriets Arbejds miljøtjeneste, fordi de har oprettet den psykologiske krisehjælp.

- Vi oplyser altid om muligheden for krisehjælp og giver de pågældende telefonnummeret til Fiskeriets Arbejds miljøtjeneste. Krisehjælpen er en succes for jer, sagde han.

Artiklen har været bragt i Fiskeri Tidende under "Miljø og sikkerhed"